

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Prop. 80 L

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvistene mellom Parat/YS og NHO og Fagforbundet/LO og NHO i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020

*Tilråding fra Arbeids- og sosialdepartementet 5. februar 2021,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Arbeids- og sosialdepartementet legger med dette fram forslag om at arbeidstvistene mellom Parat/YS og NHO (Overenskomst for barne- og ungdomsverntjenesten) og Fagforbundet/LO og NHO (Overenskomst 453) i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Departementet legger samtidig fram forslag om at det blir forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans for å løse de to tvistene.

2 Forhandlinger og mekling

Tvistene har oppstått i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020 og gjelder Overenskomst for barne- og ungdomsverntjenesten mellom Parat/YS og NHO og Overenskomst 453 mellom Fagforbundet/LO og NHO.

Etter brudd i forhandlingene varslet Parat og Fagforbundet plassoppsigelse for henholdsvis 351 og 2 378 medlemmer som var omfattet av overenskomstene.

Riksmekleren nedla forbud mot arbeidsstans 16. november 2020 og innkalte partene til mekling. Det ble gjennomført parallelle meklinger for de to overenskomstene 7., 8. og 9. januar 2021.

Mekleren konstaterte at partene sto så langt fra hverandre at det ikke var grunnlag for å legge fram forslag som kunne forventes å bli anbefalt av partene. Meklingen ble avsluttet 9. januar 2021 klokken 03.30.

Parat og Fellesforbundet iverksatte den varslede streiken fra 9. januar 2021. Uttaket gjaldt ett medlem i Parat og 80 medlemmer i Fagforbundet.

3 Omfang og virkninger av konflikten

Streikeuttaket omfattet fra 9. januar ett medlem i Parat og 80 medlemmer i Fagforbundet. Streikeuttakene omfattet en lang rekke private behandlingstilbud innenfor rusomsorg, psykiatri, barnevern, pleie- og omsorg og noen barnehager. De to konfliktene berørte til en viss grad de samme omsorgsbedriftene.

Helsemyndighetene ble varslet om streikene og vurderte de mulige konsekvensene. 11. januar rapporterte Statens helsetilsyn at de hadde etablert kontakt med berørte statsforvaltere, som ville rapportere dersom streikene ville medføre konsekvenser for helsetjenestenes evne til å ivareta liv og helse. På det tidspunktet hadde ikke Helsetilsynet mottatt informasjon som ga slike

indikasjoner, og informerte samtidig at de ville rapportere til HOD dersom de skulle motta informasjon om forhold som ville medføre fare for liv og helse i helsetjenesten som følge av streikene.

Fagforbundet trappet opp streiken 14. januar og tok ut ytterligere 43 medlemmer i streik.

15. januar 2021 rapporterte Helsetilsynet:

Statens helsetilsyn følger med på den pågående streiken i private omsorgsbedrifter når det gjelder forhold i helsetjenesten som kan medføre fare for liv og helse som følge av streiken.

Statens helsetilsyn har løpende kontakt med berørte statsforvaltere og mottar rapporter om konsekvenser av streiken. Vi har i løpet av den første uken, altså etter både 1. og 2. streikeuttak, ikke mottatt informasjon som indikerer at streiken medfører konsekvenser for helse-tjenestenes evne til å ivareta liv og helse.

Statens helsetilsyn vurderer derfor at det ikke er fare for liv og helse i helsetjenesten som følge av streiken.

Fagforbundet tok ut ytterligere tre medlemmer i streik fra 19. januar og varslet at de ville ta ut 24 medlemmer den 26. januar. Parat utvidet sin streik med to medlemmer fra den 18. januar og varslet at de ville ta ut ytterligere tre medlemmer den 26. januar. Disse tre var ansatt i en virksomhet med heldøgns botilbud. Det samme heldøgns botilbudet var fra 9. januar berørt av streiken ved at Fagforbundet hadde tatt ut to ansatte, hvorav den ene hadde fått dispensasjon fra streiken.

Streikene, med det varslede uttaket ville dermed fra 27. januar omfatte 156 arbeidstakere; 6 medlemmer i Parat og 150 medlemmer i Fagforbundet.

På morgenen 26. januar 2021 rapporterte Helsetilsynet at det muligens var i ferd med å oppstå en krevende situasjon ved denne virksomheten, og at de skulle ha møte med Statsforvalteren litt senere på dagen for å vurdere eventuelle avbøtende tiltak.

Etter dette konkluderte Helsetilsynet med at streikene mellom Parat/Fagforbundet og NHO ville utsette særlig utsatte og sårbare personer for et betydelig funksjonsfall og helsefare, og at streikenes konsekvenser ville medføre fare for liv og helse fra onsdag 27. januar klokken 08.00.

I sin begrunnelse skriver Helsetilsynet:

Dette heldøgns botilbudet følger opp særlig sårbare og utsatte personer med psykisk utviklingshemming, autismespekterforstyrrelser og alvorlig psykiske lidelser (inkludert utfordrende, utagerende/voldelig atferd) som

har sammensatte og omfattende bistandsbehov. De har behov for døgnkontinuerlig tilsyn og bistand, og er i særskilt stor grad avhengig av å ha kvalifisert og kjent personale rundt seg. Miljøarbeiderne er derfor ansatt for å følge opp bestemte pasienter, og går i såkalt medleverturnus, som vil si at den ansatte følger/lever med den enkelte beboer gjennom hele døgnet, gjerne over flere døgn av gangen. Dette er en forutsetning for å gi nødvendig kontinuitet og stabilitet i tjenesten og sikre nødvendige forutsigbare rammer for den enkelte pasient.

Fra og med i dag, tirsdag 26. januar 2021 er totalt 4 ansatte miljøarbeidere (1 fra Fagforbundet og 3 fra Delta) tatt ut i streik ved dette botilbudet. Uttaket medfører alvorlige konsekvenser for særlig to av beboerne. Begge beboerne har vedtak om ulike tvangstiltak, som tilbakeholdelse, medisiner og skadeavverging. De har begge behov for hjelp i dagliglivets gjøremål, i tillegg til et uttalt behov for å opprettholde faste og kjente rutiner i hverdagen for å minimere risiko for voldelig og utagerende atferd og skade på personer og materiell. Pasient 1 har 1:1 bemanning (dvs. at 1 ansatt følger pasienten gjennom hele døgnet) og vil stå uten oppfølging fra og med onsdag 27. januar 2021 og de neste 3 sammenhengende døgnene. Pasient 2 har 4:1 bemanning (dvs. at 4 ansatte følger pasienten gjennom døgnet) pluss to våkne nattevakter, og vil få oppfølgingen redusert til 2:1 bemanning fra og med i dag, tirsdag 26. januar 2021 ved at 2 av de 4 ansatte som følger opp denne beboeren gjennom døgnet da er tatt ut i streik.

Uten oppfølging av miljøarbeider vil pasient 1 ikke få ivaretatt sine grunnleggende behov i sammenhengende 3 døgn, samtidig som utagerende og voldelig atferd vil kunne eskalere. For pasient 2 vil reduksjonen i bemanningen også bety overhengende fare for en eskalering av voldelig atferd og innebære en betydelig sikkerhetsrisiko både for pasienten og andre personer.

Virksomheten har fått avslag på søknader om dispensasjon for to ansatte, som nettopp arbeider med nevnte beboere. I og med at beboerne følges opp av bestemte ansatte, er omdisponering av personale for pasient 1 ikke mulig. For pasient 2 er det heller ikke mulig å iverksette tilstrekkelig avbøtende tiltak. Ved sykdom blant personale benytter virksomheten seg av kjente, faste vikarer. Dette er ikke et alternativ under streik, fordi det oppfattes som streikebryteri. Andre avbøtende tiltak som innleggelse i spesialisthelsetjenesten eller på annet egnet sted, vil for disse beboerne ikke være mulig å

iverksette på kort varsel uten betydelig fare for deres helsetilstand. En slik endring i beboernes miljø vil innebære en overhengende fare for eskalering av utagerende og voldelig atferd, og vil dermed utløse ytterligere behov for bruk av tvang (mekaniske og medikamentelle).

På bakgrunn av Helsetilsynets vurdering innkalte Arbeids- og sosialministeren partene til møte tirsdag 26. januar klokken 20.45. Partene bekreftet på møtet at de ikke så noen mulighet for å komme til enighet. I lys av dette og Helsetilsynets rapport informerte statsråden partene om at Regjeringen ville gripe inn med tvungen lønnsnemnd i begge konfliktene. På anmodning fra statsråden sa Parat og Fagforbundet seg villige til å avslutte streikene umiddelbart og gjenoppta arbeidet.

4 Konklusjon

Med grunnlag i Helsetilsynets vurdering og den fastlåste situasjonen vurderer Arbeids- og sosialdepartementet at hensynet til liv og helse gjør det nødvendig å løse arbeidstvistene mellom Parat/YS og NHO og Fagforbundet/LO og NHO uten ytterligere arbeidskamp.

Det overlates til Rikslønnsnemnda å avgjøre tvistene. Det følger av lønnsnemndloven § 2 andre ledd at en avgjørelse av Rikslønnsnemnda har samme virkning som en tariffavtale. Dette gjelder enten saken frivillig er brakt inn for nemnda av partene, eller gjennom vedtak om tvungen lønnsnemnd.

I forslaget til lov §§ 1 og 2 fremkommer det at tvistene skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Nemnda må for å kunne avgjøre de aktuelle tvistene ha den samme kompetansen som partene til å fastsette innholdet i tariffavtalene.

Rikslønnsnemnda spiller en sentral rolle i det norske tariffsystemet. Skal nemnda fullt ut kunne fylle sin rolle som et effektivt tvisteløsningsorgan,

må den kunne behandle alle sider ved tvisten. Det gjelder også spørsmål om å fastsette unntak fra bestemmelser i lov når partene er gitt kompetanse til å inngå tariffavtale om det, innenfor de rammer som følger av EØS-retten.

Norge har ratifisert flere ILO-konvensjoner som verner organisasjonsfriheten og streikeretten (konvensjon nr. 87, 98 og 154). Slik konvensjonene har vært tolket av ILOs organer, stilles det strenge krav for inngrep i streikeretten, men det åpnes likevel for inngrep dersom streiken setter liv, helse eller personlig sikkerhet for hele eller store deler av befolkningen i fare. Sosialpakten under Europarådet har i artikkel 6 nr. 4 en tilsvarende bestemmelse som verner streikeretten. Artikkel 6 må imidlertid ses i sammenheng med artikkel G, som åpner for at det ved lov kan gjøres begrensninger i streikeretten som er nødvendige i et demokratisk samfunn for å verne andre menneskers rettigheter og frihet, eller for å verne offentlige interesser, nasjonal sikkerhet og helse og moral i samfunnet.

Arbeids- og sosialdepartementet er av den oppfatning at et vedtak om tvungen lønnsnemnd i de omhandlede arbeidstvistene er innenfor rammen av de konvensjoner Norge har ratifisert. Dersom det skulle påvises motstrid mellom internasjonale konvensjoner og Norges bruk av tvungen lønnsnemnd, mener Arbeids- og sosialdepartementet at det under enhver omstendighet er nødvendig å gripe inn i konfliktene.

Arbeids- og sosialdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvistene mellom Parat/YS og NHO og Fagforbundet/LO og NHO i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

st a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvistene mellom Parat/YS og NHO og Fagforbundet/LO og NHO i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020 i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvistene mellom Parat/YS og NHO og Fagforbundet/LO og NHO i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020

§ 1

Twisten mellom Parat/YS og NHO i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020 (Overenskomst for barne- og ungdomsverntjenesten) skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Twisten mellom Fagforbundet/LO og NHO i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020 (Overenskomst 453) skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 3

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans, jf. lov 27. januar 2012 nr. 9 om arbeidstvister (arbeidstvistloven) § 1 bokstav f) og g) for å løse tvistene.

Reglene i lov 27. januar 2012 nr. 10 om lønnsnemnd i arbeidstvister (lønnsnemndloven) får tilsvarende anvendelse.

§ 4

Loven trer i kraft straks. Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelser i tvistene.

